

AKORDOVÉ ZNAČKY, ZÁKLADNÍ INFO O JAZZU

V jazzu, popu aj. uvažujeme sice tonalitu (nebo modalitu), ale vždy píšeme konkrétní akordy. (v klasické hudbě spíše funkce či generálbas). K tomu slouží akordové značky, zde základní typy:

C MA, C maj7 C-7 Cm5b7 C dim C5+7 Csus

CΔ C7 Cm7 Cm(maj7) C6 Cm6 Cø7 C° C+7 CSus4

Voicings (konkrétní provedení akordu, v jazzu obvykle čtyřhlasého) stavíme:

1. v oblasti kolem c1 (zhruba c až a1)
2. spojujeme nejkratším způsobem
3. na tercii nebo na septimě:

vyhýbáme se základnímu tónu nebo kvintě:

Pokud ve značce není napsaná **septima**, musíme odvodit z významu akordu, má-li být **malá** (funkce dominantní) nebo **velká** (funkce tónická). Místo Xmaj můžeme dát X6, potom akord stavíme na 3 nebo 6.

Základní spojení:

spoj II – V nebo II – V – I,

tzv. **dominantní jádro**:

To cvičíme ve všech

tóninách, a to takto:

1. Pokládáme (levá bas,

pravá akord, také ale levá akord, pravá „obehrává“ akordické tóny, eventuálně improvizuje)

Pro vyjádření harmonické informace stačí ovšem pouze **tercie a septima**! Klademe ji opět kolem c1 a spojujeme nejkratším způsobem. To cvičíme také, struktura akordu se tím

zjednoduší a provzdušní.

Eventuálně můžeme dát do levé celek: bas + 3 + 7:

Další cvičení: vše opravdu **čteme**, nejde o to se něco naučit nazpaměť!!! Raději **pomalů** a správně, než rychle a chybně!!!

Dm7 G7 CΔ FΔ Dm7 E7 AΔ A6 Am7 D7 E7 Am Dm7 G7 CΔ C6

U všech cvičení: nejprve pokládáme a hned se snažíme o **harmonickou - analýzu**, tj., co je tónika, co je dominanta ad., který akord kam vede (mimotonální stupně atd). Pak cvičení trasponujeme a cvičíme dále. Také všechny akordy přehrajeme přes celý rozsah piana, odtud už vede přímá cesta k první **improvizaci**

(akordické, tedy založené na převážně akordických tónech). Nezapomeneme ani na způsob hraní bas+3+7! Obouruč, pak jednoruč levá (a pravá rozkládá akordy, postupně improvizuje).

Bb7 EbΔ Fm7 G7 Cm7 F7 Bb7 EbΔ

FΔ Gm7 Am7 Dm7 G7 C7 FΔ F6

Cm7 Dø7 G7 AbΔ Fm6 Eb7 Dø7 G7

Akord nemusí mít v base základní tón, ale i jiný tón, v tom případě můžeme klást voicings i jinak (nežli jen na 3+7), aby se jednotlivé akordy dobře pojily a vyjadřovaly harmonii.

G Δ D/F \sharp Dm/F C/E Cm/E \flat G/D A/C \sharp D 7 /C

Cvičení na zmenšené akordy (fungují hlavně jako průchodné, často vycházejí z vedení basu):

C Δ C \sharp° Dm 7 Eb $^{\circ}$ Em 7 E 7 F Δ F \sharp° C/G A 7 Ab Δ Db Δ G 7 (sus4) G 7 C 6

Až nás omrzí hraní pouze ze značek, můžeme jít na jednoduchou harmonickou strukturu nějaké známé písně, např. Sumertime (G. Gershwin, zde zjednodušená harmonie):

1 Am 6 Dm 7 F 7 E 7

9 Am 6 D 7 C/G Am D 7 G $^{\text{sus}4}$ Am 7

Tato píseň pochází z opery Porgy a Bess, většina jazzových **standardů** jsou původně americké muzikálové melodie nebo prostě šlágry z 20. až 40. let. Původní písně měly obvykle verš a refrén, do standardů se přetřansformovaly obvykle pouze refrény.

V jazzu improvizujeme obvykle na „formu“. Například toto téma má 16 taktů, každé jejich odeznění je jedna „forma“. Jedna odimprovizovaná forma se nazývá **chorus**.

Takto jednoduše si můžeme zapsat téměř jakoukoliv jazzovou nebo popovou skladbu, nebo lidovou písničku. Ovšem v popmusic nebo rocku nejsou septakordy vůbec pravidlem a u lidové písně nejspíš nebudou vůbec (vyjma dominantního septakordu). V tom případě píšeme značky jednoduché, tj. bez septim (tzv. kytarové). Umět zahrát nebo doprovodit jednoduchou lidovou či popovou píseň musí umět každý klavírista, vodítkem je právě takovýto jednoduchý zápis. Snažíme se vše zvládnout ještě v jiných tóninách, nejlépe už bez přepisu, tj. transponujeme z hlavy!! Improvizaci zkusíme nejprve jako variování, obměňování tématu, obohacování jeho melodie...

V jazzu nejběžnější forma je **blues**. Jeho historie je bohatá, ale časem se ustálilo jako nejběžněji dvanáctitaktová forma, schema A, A', B (důl.text!). Jeho harmonie může být velmi jednoduchá:

F 7 B \flat^7 F 7 C 7 F 7

Takto jednoduché blues slyšíme od bluesmanů, v rock music, rock and roll apod. Ale v jazzu se forma harmonicky vyvinula přijetím jazzové harmonie na zhruba tento tvar:

F 7 B \flat^7 F 7 Cm 7 F 7 B \flat^7 Eb 7 F 7 D 7 Gm 7 C 7 F 7 D 7 Gm 7 C 7

Swingové frázování: Je nutno především naslouchat, ale velmi zjednodušeně lze říci, že osminy hrajeme houpavě, skoro do triol, non legato a s akcenty na sudou osminu. Začátek a konec fráze má ale přednost (akcent i na lichou). Ve frázi je pak celková dynamika tvořena hlavně výrazností těchto akcetů, hrajeme je (alespoň v pomalém tempu) vahou ruky, uvolněně!!

Tedy toto: hrajeme ve skutečnosti takto (non legato!!):

Poslech: New Orleans a kořeny jazzu: J. K. Oliver, J. R. Morton, ragtime, hot jazz, L. Armstrong, gospels, spirituals ad.
Blues: Leadbelly, Robert Johnson, Muddy Waters, John Lee Hooker, Bessie Smith, Ma Rainey, B. Holiday, B. B. King
Swing: Glenn Miller, **Count Basie**, **Duke Ellington**, B. Goodman, D. Reinhardt, S. Grappelli, L. Hampton, E. Fitzgerald, **T. Wilson**, **E. Garner**, **O. Peterson**, **G. Shearing** ad. **ČR:** R. A. Dvorský, Ježek (hot), Verberger, Vlach, Brom, Velebný
Bebop, cool, west coast: C. Parker, D. Gillespie, M. Davis, J. Coltraine, D. Brubeck, B. Powell, W. Kelly, B. Evans ad.
Modernější pianisté: Th. Monk, L. Tristano, McCoy Tyner, C. Corea, H. Hancock, J. Zawinul, K. Jarrett, G. Duke ad.